

500+ PO NOWELIZACJI W PYTANIACH I ODPOWIEDZIACH

Michał Bochenek

**EDYTOWALNE WZORY DOSTĘPNE
NA STRONIE INTERNETOWEJ**

500+ PO NOWELIZACJI W PYTANIACH I ODPOWIEDZIACH

Michał Bochenek

BIBLIOTEKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 lipca 2019 r.

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne i łamanie

JustiLuk

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

· Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących ·
· im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej ·
· w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło.
· A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

ISBN 978-83-8160-978-4

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
Wstęp	9
Część I	
Świadczenia wychowawcze po nowelizacji	11
1. Definicje i pojęcia ustawowe	11
1.1. Dziecko	12
1.2. Instytucja zapewniająca całodobowe utrzymanie	14
1.3. Organ właściwy	15
2. Istota świadczenia wychowawczego i warunki niezbędne do przyznania 500+	19
3. Zakres podmiotowy – osoby uprawnione	26
4. Organy realizujące zadania w zakresie świadczenia wychowawczego	31
5. Postępowanie w sprawach o świadczenie wychowawcze	36
6. Rozstrzygnięcia organu w sprawach o świadczenia wychowawcze	42
7. Okresy świadczeniowe i terminy wypłat	49
8. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego	57
9. Nienależnie pobrane świadczenie wychowawcze	63
Część II	
Wzory pism	71
Wzór 1. Wniosek o przyznanie świadczenia wychowawczego	73

Wzór 2. Upoważnienie do prowadzenia postępowań w sprawach o świadczenia wychowawcze, a także do wydawania w tych sprawach decyzji	77
Wzór 3. Wezwanie do poprawienia lub uzupełnienia wniosku o świadczenie wychowawcze	79
Wzór 4. Postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie świadczenia wychowawczego	80
Wzór 5. Informacja o przyznaniu świadczenia wychowawczego	83
Wzór 6. Zawiadomienie o przekazaniu sprawy organowi właściwemu	86
Wzór 7. Decyzja o odmowie przyznania świadczenia wychowawczego	89
Wzór 8. Decyzja o zmianie decyzji w sprawie świadczenia wychowawczego	92
Wzór 9. Decyzja o uchyleniu decyzji w sprawie świadczenia wychowawczego	95
Wzór 10. Decyzja o odmowie umorzenia nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego	98

Część III

Ustawa o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw	103

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682 ze zm.)
- nowelizacja z 26.04.2019 r. – ustawa z 26.04.2019 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 924)
- RODO – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.Urz. UE L 119, s. 1, ze zm.)
- u.c. – ustawa z 12.12.2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2018 r. poz. 2094 ze zm.)
- u.p.p.w.d. lub ustawa – ustawa z 11.02.2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2018 r. poz. 2134 ze zm.)
- u.ś.r. – ustawa z 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 2220 ze zm.)

Publikatory

- Dz.U. – Dziennik Ustaw
- Dz.Urz. UE – Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
- M.P. – Monitor Polski

Inne

500+	– świadczenie wychowawcze
ADO	– administrator danych osobowych
DPS	– dom pomocy społecznej
GOPS	– gminny ośrodek pomocy społecznej
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
OPS	– ośrodek pomocy społecznej
PCPR	– powiatowe centrum pomocy rodzinie
SKO	– samorządowe kolegium odwoławcze
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny
ZUS	– Zakład Ubezpieczeń Społecznych

WSTĘP

Konieczność opracowania niniejszej publikacji wynika przede wszystkim z rewolucyjnej zmiany w przepisach ustawy z 11.02.2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2018 r. poz. 2134 ze zm.). Oddana w ręce Czytelnika książka, zawierająca wiele wzorów, a także studium przypadków i – skorelowane z nimi – tezy orzeczeń sądowych, jest praktycznym narzędziem i pomocą szczególnie dla pracowników obsługujących organy właściwe do załatwiania spraw wnioskodawców starających się o świadczenia wychowawcze, w tym m.in ośrodków pomocy społecznej, urzędów gmin lub urzędów miejskich, w codziennej pracy. Należy przez to rozumieć prawidłowe i skuteczne przyznawanie świadczeń wychowawczych, realizowanie wypłat 500+, reagowanie na zmiany sytuacji świadczeniobiorców wpływające na prawo do świadczenia wychowawczego itp.

Warto przypomnieć, że dotychczas, czyli do 30.06.2019 r., świadczenie wychowawcze było przyznawane na drugie i kolejne dziecko albo na pierwsze lub jedyne, po spełnieniu kryterium dochodowego. W nowelizacji z 26.04.2019 r. rozszerzono, od 1.07.2019 r., program „Rodzina 500+” także na pierwsze lub jedyne dziecko do 18. roku życia – bez kryterium dochodowego. Ponadto w nowym, obowiązującym od 1.07.2019 r. stanie prawnym prawo do świadczenia z programu „Rodzina 500+” będą miały również dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (do 18. roku życia). Nowelizacja z 26.04.2019 r. wprowadza także 3-miesięczny termin – liczony od dnia urodzenia dziecka – na złożenie wniosku o świadczenie wychowawcze na nowo narodzone dziecko. Złożenie wniosku w tym terminie będzie skutkowało przyznaniem omawianego świad-

czenia z wyrównaniem od dnia narodzin dziecka. Do 30.06.2019 r. świadczenie 500+ przysługiwało – co do zasady – od miesiąca, w którym złożono wniosek. Wskazane wyżej niektóre elementy nowelizacji z 26.04.2019 r. wymagają diametralnie innego procedowania wniosków o świadczenia wychowawcze na nadchodzący okres świadczeniowy.

Niniejsza pozycja ma pomóc w dostrzeżeniu nowych zapisów wprowadzonych do ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci przez nowelizację z 26.04.2019 r., zwłaszcza tych dotyczących kryteriów, które dotychczas nie były istotne dla rozpatrywania wniosków o świadczenie 500+.

Część I

ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE PO NOWELIZACJI

1. Definicje i pojęcia ustawowe

Zasadniczą, chociaż nie jedyną konsekwencją rezygnacji przez ustawodawcę z obowiązku weryfikacji przez organ właściwy kryterium dochodowego jako przesłanki niezbędnej do przyznania świadczenia wychowawczego na pierwsze lub jedyne dziecko jest istotna zmiana w katalogu definicji i pojęć ustawowych zawartych w art. 2 u.p.p.w.d. W wyniku nowelizacji z 26.04.2019 r. w ustawie uchylono następujące definicje i pojęcia:

- 1) dochód;
- 2) dochód członka rodziny;
- 3) dochód dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego;
- 4) dochód rodziny;
- 5) emerytury i renty;
- 6) gospodarstwo rolne;
- 7) niepełnosprawne dziecko;
- 8) osoby pozostające na utrzymaniu;
- 9) osoba samotnie wychowująca dziecko;
- 10) pierwsze dziecko;
- 11) rodzina;
- 12) umiarkowany stopień niepełnosprawności;
- 13) utrata dochodu;
- 14) uzyskanie dochodu;
- 15) znaczny stopień niepełnosprawności.

Pojęcia i definicje, które mają szczególne znaczenie dla rozpatrywania wniosków o świadczenia wychowawcze, to:

- 1) dziecko;
- 2) instytucja zapewniająca całodobowe utrzymanie;
- 3) organ właściwy.

1.1. Dziecko

Przez dziecko ustawa nakazuje rozumieć dziecko własne, dziecko przysposobione oraz dziecko, w sprawie którego toczy się postępowanie o przysposobienie, dziecko znajdujące się pod opieką prawną lub dziecko umieszczone w DPS. Ustawodawca zrezygnował zatem z terminu „dziecko małżonka”; dodał natomiast, co jest konsekwencją nowej kategorii osób uprawnionych (dyrektor domu pomocy społecznej), pojęcie dziecka umieszczonego w domu pomocy społecznej.

Przykład

Pytanie

Kobieta ma troje dzieci, w tym jedno dziecko przebywające w pieczy zastępczej. Na dziecko przebywające w pieczy zastępczej pobiera świadczenie w PCPR (dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego). W dniu 25.06.2019 r. w OPS składa wniosek o świadczenie wychowawcze na dwoje dzieci zamieszkujących z nią w domu. Czy we wniosku o świadczenie 500+ powinna wpisać również dziecko, na które pobiera świadczenie w PCPR?

Odpowiedź

Organ będzie rozstrzygał określoną w pytaniu sprawę, biorąc pod uwagę brzmienie ustawy po jej nowelizacji z 26.04.2019 r. W stanie prawnym obowiązującym od 1.07.2019 r. kobieta powinna wpisać do wniosku dwoje dzieci zamieszkujących i pozostających na jej wychowaniu. Nie powinna wpisywać do wniosku dziecka przebywającego w pieczy zastępczej. Świadczenie wychowawcze przysłu-

guje matce albo ojcu, jeżeli dziecko wspólnie zamieszkuje i pozostaje na utrzymaniu matki albo ojca.

Orzecznictwo

Wyrok WSA w Gliwicach z 15.03.2019 r., IV SA/GI 1099/18, LEX nr 2656838

Wyznacznikiem uzyskania prawa do świadczenia wychowawczego przez podmioty uprawnione jest sprawowanie opieki nad małoletnim dzieckiem utożsamiane z jego wychowaniem. Skoro bowiem świadczenie wychowawcze ma stanowić wsparcie państwa w wychowywaniu dzieci, to istotne dla ustalenia prawa do świadczenia jest, czy matka, ojciec, opiekun faktyczny albo opiekun prawny dziecka faktycznie sprawują opiekę nad dzieckiem i utrzymują je. Innymi słowy, z omawianych przepisów ustawy wynika, z zastrzeżeniem dodatkowych kryteriów dochodowych świadczenia na pierwsze dziecko, że świadczeniem wychowawczym powinno się objąć osobę wymienioną w art. 4 ust. 2 u.p.p.w.d., jeśli tylko ustali się, że sprawuje opiekę (wychowuje je) nad dzieckiem rozumianym zgodnie z definicją określoną w art. 2 pkt 5 u.p.p.w.d. Konsekwencją uznania, że świadczenie wychowawcze powinno wiązać się z faktycznym wychowywaniem dziecka, jest regulacja kwestii zbiegu prawa do świadczenia (art. 22 u.p.p.w.d.). Ustawodawca dał tu jasny prymat zasadzie, że w przypadku, gdy kilka osób wystąpi o świadczenie wychowawcze na to samo dziecko, decyduje okoliczność, kto faktycznie sprawuje opiekę nad dzieckiem. Mając zaś na uwadze konieczność ustalenia w postępowaniu dotyczącym świadczenia wychowawczego, kto i w jakim wymiarze sprawuje opiekę nad dzieckiem (dziećmi), przepis art. 13 ust. 3 pkt 2 u.p.p.w.d. nakazuje, by we wniosku o świadczenie wychowawcze wnioskodawca wskazywał dane dotyczące dzieci pozostających na jego utrzymaniu. Sprawowanie faktycznej opieki nad dzieckiem rozumieć należy przede wszystkim jako podejmowanie decyzji w istotnych sprawach go dotyczących i wpływanie na jego wychowanie oraz utrzymywanie go. Ustawodawca nie zdefiniował pojęcia „wychowanie”, jednakże zauważyć należy, że jest to długotrwałe oddziaływanie na drugiego człowieka, którego celem jest ukształtowanie jego osobowości.

Opracowanie stanowi odpowiedź na fundamentalną zmianę w programie „Rodzina 500 plus”, czyli nowelizację przepisów ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Dzięki zawartym wzorom, studiom przypadków i orzecznictwu publikacja będzie wsparciem dla pracowników m.in. ośrodków pomocy społecznej, urzędów gmin lub urzędów miejskich w skuteczniejszym przyznawaniu świadczeń wychowawczych, realizowaniu wypłat 500+ i reagowaniu na zmiany sytuacji świadczeniobiorców wpływające na prawo do świadczenia wychowawczego.

Warto przypomnieć, że do 30.06.2019 r. świadczenie wychowawcze było przyznawane na drugie i kolejne dziecko lub na pierwsze bądź jedyne – po spełnieniu kryterium dochodowego. W nowelizacji przedmiotowej ustawy zdecydowano o rozszerzeniu od 1.07.2019 r. programu „Rodzina 500 plus” na pierwsze lub jedyne dziecko do 18. roku życia – bez kryterium dochodowego. Ponadto prawo do świadczenia z tego programu będą miały również dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (do 18. roku życia). Znowelizowana ustawa wprowadza także trzymiesięczny termin – liczony od dnia urodzenia dziecka – na złożenie wniosku o świadczenie wychowawcze na nowo narodzone dziecko, co będzie skutkowało jego przyznaniem z wyrównaniem od dnia narodzin dziecka.

Wskazane wyżej niektóre elementy nowelizacji wymagają diametralnie innego procedowania wniosków o świadczenia wychowawcze na nadchodzący okres świadczeniowy. Niniejsze opracowanie ułatwi zapoznanie się z nowościami w przepisach omawianej ustawy, które dotychczas nie były istotne dla rozpatrywania wniosków o 500+.

Publikacja zawiera wzory dokumentów dostępne w wersji elektronicznej do pobrania ze strony www.500plus-pytania-odpowiedzi-wzory.wolterskluwer.pl po wpisaniu zamieszczonego w książce kodu aktywacyjnego. Wzory można modyfikować i dostosować do indywidualnych potrzeb.

Książka jest przeznaczona przede wszystkim dla pracowników ośrodków pomocy społecznej lub urzędów obsługujących realizację świadczeń wychowawczych.

Michał Bochenek – administratywista, prawnik; absolwent studiów doktoranckich w zakresie prawa; były orzecznik w samorządowym kolegium odwoławczym; pracownik, kierownik i dyrektor w jednostkach sektora finansów publicznych, w tym w ośrodku pomocy społecznej; specjalista z zakresu prawa i postępowania administracyjnego, prawa pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i wychowawczych; autor wielu publikacji poświęconych wyżej wymienionym dziedzinom oraz prelegent na konferencjach naukowych.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-8160-978-4

CENA 99 ZŁ (W TYM 5% VAT)